

Bydgoszcz, 19 maja 2022 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.7.4.2021.SSz.MW

Pan

**Dyrektor
Schroniska dla Osób Bezdomnych
„Judym”
w Kołaczkwie**

Szanowny Panie Dyrektorze,

Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) - zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej, przekazuje niniejsze zalecenia pokontrolne.

W dniach 20, 26.10.2021 r., 02, 17, 18.11.2021 r. inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego przeprowadzili kontrolę kompleksową w Schronisku dla Osób Bezdomnych „Judym” w Kołaczkwie, zwanym dalej jednostką bądź jednostką kontrolowaną. Zakres ww. kontroli obejmował zbadanie wszystkich sfer organizacji i funkcjonowania placówki, które związane są z realizacją zadań ustawowych.

Celem kontroli było ustalenie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków.

Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, który w dniu 21 marca 2022 r. został podpisany przez Dyrektora Schroniska.

Przed podpisaniem protokołu kontroli Dyrektor Schroniska – działając w oparciu o § 17 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285), zgłosił zastrzeżenia dotyczące ustaleń zawartych w protokole, które nie zostały uwzględnione przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Schronisko dla Osób Bezdomnych „Judym” w Kołaczkwie prowadzone jest przez Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „Judym”. Jednostka działa w oparciu o Regulamin wewnętrzny Kujawsko-Pomorskiego Stowarzyszenia Pomocy Bliźniemu „Judym. Schronisko dla Osób Bezdomnych

w Kołaczkanie. Zespół kontrolny poddał analizie treść dokumentu. Wątpliwości budziły zapisy dotyczące ograniczonej dostępności ciepłej wody i energii elektrycznej, a także zapis dotyczący obowiązku wnoszenia opłat za użytkowanie przez mieszkańca dodatkowych urządzeń elektrycznych, takich jak telewizor czy radioodbiornik. Ponadto wątpliwości kontrolujących wzbudził również zapis § 21, tj. *każdy mieszkaniec jest zobowiązany do wykonywania nieodpłatnej pracy na rzecz ośrodka w ramach terapii zajęciowej z uwzględnieniem możliwości fizycznych i psychicznych. Osoby niezdolne do pracy oraz chore są zwolnione z obowiązku pracy.*

W wyniku oględzin pomieszczeń Schroniska dla Osób Bezdomnych „Judym”, zespół kontrolny ustalił, że jednostka dysponuje 45 miejscami tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych, umiejscowionymi w 2-kondygnacyjnym budynku. Analiza powierzchni mieszkalnych wykazała, że pokój nr 5 oraz pokój nr 12 nie spełniają wymogów rozporządzenia w zakresie nie mniej niż 4 m² na osobę. W dniu przeprowadzenia kontroli schronisko nie dysponowało również wydzielonym pomieszczeniem do spotkań indywidualnych. Ponadto podczas wizytacji kuchni do sporządzania indywidualnych posiłków stwierdzono, że urządzenia, w które wyposażona jest kuchnia były brudne.

W wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, że pozostałe pomieszczenia w zakresie standardu obiektu spełniają wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni.

Należy podkreślić, że minimalne standardy, jakie musi spełniać placówka zapewniająca tymczasowe schronienie, regulują zapisy rozporządzenia z dnia 27 kwietnia 2018 r.

W dniu 11 maja 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 8 lutego 2018 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 700), w której art. 4 i 5 wprowadziły okres przejściowy dla placówek już funkcjonujących. Podmioty prowadzące w dniu wejścia w życie ww. ustawy m.in. schroniska dla osób bezdomnych, niespełniające standardów określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 48a ust. 14 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, były obowiązane dostosować do tych standardów ogrzewalnię, noclegownię lub schronisko dla osób bezdomnych, do dnia 31 grudnia 2020 r. Ostatecznie, z uwagi na stan epidemii w Polsce okres dostosowania do standardów został wydłużony do dnia 31 grudnia 2022 r.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że termin ten dotyczy standardu usług i obiektu, nie dotyczy zaś kwestii konieczności zatrudnienia pracownika socjalnego oraz opiekunów posiadających stosowne kwalifikacje.

Zespół kontrolny dokonał analizy kwalifikacji osób, które świadczą usługi na rzecz osób bezdomnych. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ustalono, że Dyrektor Schroniska spełnia ww. wymagania.

Dalsza analiza dokumentacji wykazała, że jednostka nie zatrudnia pracownika socjalnego, co jest niezgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Zgodnie z treścią art. 48a ust. 2g ustawy o pomocy społecznej, który warto podkreślić obowiązuje od 11 maja 2018 r., do wykonywania czynności w zakresie usług świadczonych w schronisku dla osób bezdomnych zatrudnia się pracowników socjalnych, a także opiekunów posiadających wykształcenie zasadnicze branżowe lub zasadnicze zawodowe, co najmniej roczne doświadczenie w pracy z osobami bezdomnymi oraz ukończone szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy lub wykształcenie co najmniej średnie lub średnie branżowe oraz ukończone szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Zespół kontrolny ustalił, że stosowne kwalifikacje zawodowe i pozostałe wymogi określone w przepisach ustawy udokumentowały następujące osoby: [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE]. Oznacza to, że wyżej wskazane osoby spełniają wymagania do wykonywania czynności w zakresie usług świadczonych w schronisku dla osób bezdomnych. Wobec pozostałych osób jednostka nie przedłożyła zespołowi kontrolującemu pełnej dokumentacji potwierdzającej posiadane kwalifikacje. W związku z tym przyjęto, że osoby te nie posiadają kwalifikacji zgodnych z wymogami określonymi w przepisach ustawy. Nie Z przedłożonego przez jednostkę grafiku dyżurów wynika, że [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] są ujęte w grafiku pracy schroniska jako pełniące dyżury telefoniczne, co w ocenie zespołu kontrolnego nie jest efektywnym zapewnieniem opieki i może jedynie stanowić dodatkowe wsparcie dla pozostałych osób wymienionych w grafiku, które pełnią dyżury całodobowe w jednostce.

Dalsza analiza dokumentacji wykazała, że wśród osób wymienionych w spisie pracowników oraz grafiku dyżurów przedłożonym przez jednostkę wynika, że rolę opiekunów pełnią osoby bezdomne. Stanowi to poważne uchybienie.

Ponadto zespół kontrolny poddał analizie dokumentację osób bezdomnych oraz dokumentację związaną z działaniami aktywizacyjnymi prowadzonymi przez jednostkę na rzecz wyjścia z bezdomności. Zgodnie z udostępnioną w trakcie kontroli „listą podopiecznych” w schronisku w dniu 26 października 2021 r. przebywało 39 osób bezdomnych. Zespół kontrolny dokonał analizy dokumentacji osób przebywających w schronisku.

W wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, że Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „Judym” zawarło umowy/porozumienia z 45 gminami, na podstawie których kierowane są osoby do schroniska. Umowy zawierane są z gminami z terenu województwa Kujawsko-Pomorskiego, jak i spoza województwa. Umowy z jednostkami organizacyjnymi zawierały m.in. zapisy dotyczące wzajemnych zobowiązań dotyczących działań w obszarze działań aktywizacyjnych, wyjścia z bezdomności celem uzyskania samodzielności życiowej. W związku z powyższym zespół kontrolny zwrócił się z zapytaniem do Dyrektora Schroniska czy dysponuje informacją z ośrodków pomocy społecznej o zobowiązaniach dotyczących realizacji kontraktu socjalnego poszczególnych klientów schroniska. Z przekazanej odpowiedzi oraz analizy dokumentacji wynika, że schronisko nie posiada informacji na temat ustaleń zawartych w kontraktach socjalnych zawieranych pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej, a ich klientami. Dopiero w trakcie przeprowadzonej kontroli, schronisko wystosowało zapytanie w formie elektronicznej do ośrodków pomocy społecznej, z których kierowane są osoby bezdomne o informacje w zakresie ustaleń zawartych w kontraktach socjalnych.

Należy podkreślić, że w opracowywaniu i realizacji kontraktu powinni uczestniczyć nie tylko pracownicy socjalni OPS, ale również pracownicy schroniska, mający codzienny kontakt z mieszkańcami oraz posiadający praktyczną wiedzę o ich możliwościach i staraniach w zakresie wyjścia z bezdomności. Tymczasem analiza dokumentacji i poczynione ustalenia przez zespół kontrolny wykazały, że współpraca na linii ośrodek-schronisko w zakresie wymiany informacji na temat osób bezdomnych była znikoma. Dyrektor jednostki złożył oświadczenie, że poczyni starania w celu poprawy współpracy z ośrodkami.

Dalsza analiza dokumentacji wykazała, że schronisko nie posiada indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności. Na powyższe Dyrektor wyjaśnił, że *schronisko nie ma spisanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, mimo to realizowany jest ogólny plan wychodzenia z bezdomności, tj. wykonywanie podstawowych czynności z życia codziennego, które mają na celu zmotywowanie podopiecznych do podjęcia jakiegokolwiek formy życia społeczno-gospodarczego. Ponadto udział w organizowanych pracach na terenie ośrodka jest traktowane jako Ergoterapia, która jest zaliczana do form rehabilitacji stosowanej przede wszystkim u osób niepełnosprawnych ruchowo lub intelektualnie, a także osób wykluczonych z różnych przyczyn z życia społecznego.*

W ocenie osób kontrolujących fakt nie posiadania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności wynika przede wszystkim z braku w zasobach kadrowych jednostki pracownika socjalnego, który w sposób profesjonalny podjąłby pracę z osobą bezdomną.

Ponadto w trakcie kontroli ustalono, że w schronisku nie była prowadzona dokumentacja dotycząca realizacji usług aktywizacyjnych na rzecz podopiecznych. Dyrektor Schroniska wyjaśnił, że Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „Judym” codziennie przykłada ogromną wagę do warsztatów terapii zajęciowej mieszkańców, jak również stara się zapewnić im pomoc specjalistów z zakresu terapii uzależnień, psychiatrii i wsparcia zawodowego. Ponadto prowadzone są warsztaty grupowe dla osób bezdomnych. Inspektorzy otrzymali również dokument pn. „Czynności aktywizujące podopiecznych ośrodka „Judym” pomagające wyjść z bezdomności, z którym zostali zapoznani mieszkańcy.

W opinii osób kontrolujących wymienione w dokumencie czynności, bez odpowiedniego udokumentowania ich formy treningowej/warsztatowej mogą być postrzegane jako praca wykonywana na rzecz schroniska.

Ponadto ustalono, że na terenie schroniska odbywają się spotkania/konsultacje z zakresu terapii uzależnień, prowadzone przez pracownika Nakielskiego Ośrodka Terapii Uzależnień „Koliber”. Powyższe spotkania odbywają się średnio dwa razy w miesiącu, są przeznaczone dla osób, które chcą skorzystać z tego rodzaju wsparcia.

W kwestii dotyczącej posiłków kontrola wykazała, że jednostka zapewnia osobom bezdomnym trzy posiłki dziennie, w tym jeden gorący. Dodatkowo, zgodnie z oświadczeniem Dyrektora jednostki *dla mieszkańców szczególnie zaangażowanych w funkcjonowanie placówki wydawany jest czwarty posiłek w postaci drugiego śniadania*. Jednostka przedłożyła zespołowi kontrolnemu przykładowe menu z miesiąca października i listopada 2021 r.

Wydział Polityki Społecznej, prowadzący kontrolę ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą **pozytywnie z nieprawidłowościami**¹

Mając na względzie powyższe oraz wyniki przeprowadzonej kontroli, stosownie do art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej wnoszę o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Bezwzględnie zatrudnić pracownika socjalnego – zgodnie z art. 48a ust. 2g pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej

Termin wykonania: bez zbędnej zwłoki.

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (Zarządzenie nr 371/2017). Przez uchybienie – należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość – należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonywania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.

2. Zapewnić stały dostęp mieszkańcom schroniska do ciepłej wody, oraz dokonać stosownych zmian w regulaminie wewnętrznym jednostki w tej kwestii
Termin wykonania: bez zbędnej zwłoki.
3. Pomieszczenie kuchenne do sporządzania indywidualnych posiłków utrzymywać w należyтым porządku i czystości
Termin wykonania: na bieżąco
4. Wypracować efektywny model współpracy z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie wymiany informacji na temat osób bezdomnych, celem ich aktywizacji społecznej, wyjścia z bezdomności oraz uzyskania przez nich samodzielności życiowej.
Termin wykonania: na bieżąco
5. Bezwzględnie zaniechać praktyk zatrudniania w jednostce na stanowisku opiekunów osób mających status osoby bezdomnej
Termin wykonania: bez zbędnej zwłoki.
6. W przypadku zatrudnienia pracownika socjalnego w jednostce podjąć działania zmierzające do opracowywania indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności
Termin wykonania: bez zbędnej zwłoki.

Pouczenie:

1. Zgodnie z art. 128 ustawy o pomocy społecznej kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego.
2. O sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych należy w terminie 30 dni powiadomić Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.
3. W przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych zostanie wszczęte postępowanie administracyjne, zgodnie z art. 130 ust. 1 i 131 ustawy o pomocy społecznej.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

Otrzymują:

1. Adresat
ul. Powstańców Wielkopolskich 35
Kołaczkowo
89-200 Szubin
2. a/a.